

Pokrećemo prvu interaktivnu mapu napada i pritisaka na organizacije i pojedince koji staju u zaštitu ljudskih prava!

Komitet pravnik za ljudska prava – YUCOM predstavlja Vam prvu interaktivnu mapu koja će beležiti napade i pritiske na organizacije i pojedince u Srbiji, koji na različite načine staju u zaštitu ljudskih prava. Zajedno sa partnerima, Beogradskim centrom za bezbednosnu politiku i UG Narodni Parlament, pokrećemo [platformu “Solidarno za prava svih”](#) koja će beležiti sve vrste napada, poput fizičkih napada na lica i imovinu, pretnji, napade putem sredstava elektronske komunikacije, kao i pravnih radnje koje se mogu smatrati pritiskom (npr. pokretanje postupka pred sudom, učestali inspekcijski nadzor itd.), počevši od 1. januara 2020. godine.

Platforma ima za cilj podizanje svesti javnosti o kršenjima prava aktivista i aktivistkinja. U trenutku kada ova negativna pojava u našem društvu sve više uzima maha, na sličnim platformama na međunarodnom nivou, podaci o Srbiji izostaju. To će naknadno obezbediti bazu podataka za nacionalne i međunarodne izveštaje, a i poslužiti za podsticanje na akcije zagovaranja, promene zakonodavstva i javnih politika, zasnovano na prikupljenim dokazima.

Podaci o napadima i pritiscima biće dostupni široj javnosti na jednostavan i pregledan način, uz sve dostupne informacije. Pravni tim podatke u bazu unosi na osnovu javno dostupnih informacija, kao i priloga koje šalju organizacije i pojedinci koji su žrtve napada i pritisaka. Mapa će biti redovno ažurirana stoga pozivamo sve zainteresovane aktere da prijavljuju slučajeve. Ukoliko žrtva želi da prijavi napad bez otkrivanja ličnih podataka, podaci će biti registrovani u bazi, dok će široj javnosti biti dostupni u anonimizovanom obliku.

YUCOM je od početka 2020. godine zabeležio čak 87 napada i pritisaka na organizacije i pojedince koji staju u zaštitu ljudskih prava u Srbiji. Tokom prethodnih 11 meseci, između ostalih, zabeležili smo i fizičke napade, hapšenja, zastrašivanja, provale i pokretanje sudskih postupaka. Većina pritisaka i napada je izvršena u pro-vladinim medijima i putem društvenih mreža. Nakon 15. marta 2020. godine i izbijanja pandemije COVID-19, zabeležen je značajan porast broja napada i pritisaka od čak 340% na mesečnom nivou.

Primeri najznačajnijih napada

- Najznačajniji napad izvršen je od strane Ministarstva finansija Republike Srbije (Uprava za sprečavanje pranja novca) 28. jula 2020. godine, kada je u medije procurila lista od 37 nevladinih organizacija i 20 pojedinaca u vezi sa istragom koja se protiv njih vodi zbog pranja novca i finansiranja terorizma. Lista sadrži imena istaknutih nevladinih organizacija, novinara i pojedinaca, koji su većinom dobro poznati i uvaženi kao zaštitnici ljudskih prava, sa očiglednom namerom da se zastraše.
- Ističe se i slučaj fantomskog portala Prismotra, nepoznatog vlasnika i nepoznatih autora, koji se koristi za svakodnevno pokretanje napada. Prismotra se koristi za direktno targetiranje i zastrašivanje pojedinačnih aktivista iz nevladinih organizacija optužujući ih za nepatriotsko delovanje, saradnju sa stranim obaveštajnim službama i druga teška krivična dela. Iako tekstovi Prismotre ne sadrže direktne pozive na fizičke napade, govor mržnje, ozbiljne optužbe protiv aktivista zajedno sa tendencioznim editovanjem njihovih fotografija pokazuju jasnu nameru podsticanja nasilja.

Značajan broj zabeleženih napada dogodio se u vezi sa radom ekoloških organizacija koje su dospele u žižu javnosti zbog protesta protiv izgradnje mini hidroelektrana i koje sada, između ostalog, kritikuju i zagađenje koje dolazi iz fabrika u koje su investirale kompanije iz Narodne Republike Kine. Napadi na nevladine organizacije koje se bave suočavanjem sa prošlošću su takođe bili u porastu, posebno oko godišnjice genocida u Srebrenici.

Zapaženi porast broja napada od izbijanja pandemije nije bio direktno povezan sa COVID-19. Međutim, njihov značajni porast mogao bi ukazati na reakciju na kritički rad nevladinih organizacija u ovom periodu, poput hitnog apela upućenog Specijalnom izvestiocu UN-a za torturu u vezi sa policijskom brutalnošću prema učesnicima mirnog okupljanja protiv vladinog postupanja sa pandemijom COVID-19, podnetog 14. jula 2020. godine.

Primeri napada u vezi sa pandemijom COVID-19

- Odluka Gradskog štaba za vanredne situacije u Boru kojim se uvodi radna obaveza za članove nevladinih organizacija, a kojom se nezakonito i protivustavno ograničavaju ljudska prava (6. aprila 2020).
- Napadi na inicijativu „Ne davimo Beograd“ sa Facebook stranice COVID-19, koja suprotno svom imenu nije objavljivala informacije o pandemiji (počev od 13. aprila 2020. godine).

- Napad zamenika gradonačelnika Beograda Gorana Vesića na Beogradski centar za ljudska prava i Inicijativu mladih za ljudska prava, koje su osudile policijsko nasilje prema ljudima koji su mirno protestovali zbog mera protiv COVID-19 (8. jula 2020.)
- Napad na Komitet pravnik za ljudska prava u dnevnom listu Srpski telegraf 30. jula 2020. godine, u kojemu je YUCOM optužen da je pokrenuo kampanju protiv državnih institucija u jeku borbe protiv koronavirusa. JUKOM je optužen da je stvorio „krizni štab u senci“ i da je pokretač inicijative „Ujedinjeni protiv Covida“.

Do sada je ideja da se rad nevladinih organizacija reguliše na isti način kao u Ruskoj Federaciji, gde su aktivisti zbog svog rada progonjeni i obeleženi kao strani agenti, bila na političkoj margini. Srpska Radikalna Stranka, koja je ovo pitanje učinila okosnicom svoje predizborne kampanje ostala je bez mesta u parlamentu na izborima 21. juna. Međutim, slučaj napada Ministarstva finansija zloupotrebom anti-terorističke regulative pokazuje jasne paralele sa progonom NVO u Ruskoj Federaciji gde se slično tome zloupotrebljava anti-ekstremistička regulativa. Ovo ukazuje na to da i pored deklarisanosti privrženosti vladavini prava i ljudskim pravima, u izvršnoj vlasti možda postoje ideje o budućnosti civilnog društva slične onima koje je javno zagovarala Srpska Radikalna Stranka.

Za dodatna pitanja i informacije možete nas kontaktirati na e-mail adresu office@yucom.org.rs.

Platforma “Solidarno za prava svih” jedna je od aktivnosti na projektu “Osnaživanje branitelja i braniteljki ljudskih prava” realizovanog uz finansijsku pomoć Evropske unije. Glavni cilj projekta je jačanje kapaciteta branitelja ljudskih prava u Srbiji, kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou. Projekat uključuje različite kategorije branitelja i braniteljki ljudskih prava, posebno žene braniteljke, one koji se bave pitanjem suočavanja sa prošlošću, one koji štite prava LGBT populacije, koji se bave zaštitom životne sredine i druge). Za sadržinu baze isključivo je odgovoran Komitet pravnik za ljudska prava JUKOM i partneri i njena sadržina nužno i ne izražava stavove Evropske unije.